

КОВАЛЕНКО ЛАРИСА ПАВЛІВНА

канд. юрид. наук,
доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КОВАЛЕНКО БОГДАН В'ЯЧЕСЛАВОВИЧ

студент 10 групи, 2 курсу,
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

В умовах інформатизації намічається тенденція не тільки до розширення правового регулювання інформаційних відносин, зокрема щодо інформаційно-аналітичного забезпечення управління соціальними системами, а й перерозподілу сфери нормативного регулювання між окремими галузями права. Такий перерозподіл щодо інформатизації здійснюється у формі зростання конституційно-правових, цивільно-правових, адміністративно-правових та кримінально-правових форм і методів регулювання.

Також перерозподіл відбувається шляхом формування міжгалузевих комплексних правових інститутів. Вони, як правило, формуються на базі інститутів провідних галузей права: конституційного, цивільного, адміністративного, трудового та кримінального.

Щодо правового регулювання суспільних інформаційних відносин можна відзначити, що у розглянутих вище провідних галузях права шляхом критичної маси норм визначився інститут інформації. Відповідно до теорії гіперсистем права він агрегується, утворюючи міжгалузевий комплексний інститут – інформаційне право.

Сутність теорії гіперсистем права полягає в тому, що виділяється предмет (об'єкт) правовідносин. У нашому випадку – це інформація. Щодо сфери суспільних відносин у галузі інформаційно-аналітичного забезпечення управління соціальними системами визначається специфічний предмет правового регулювання – інформатизація.

Умовно автономну частину інформаційного законодавства складає деліктне право (право про правопорушення). За традиційними спеціальними методами регулювання і захисту деліктних правовідносин виділяють такі їхні провідні галузі:

Конституційні делікти (визначаються з порушення конституційних прав та невиконання обов'язків суб'єктів конституційного права відповідно до Конституції України).

Цивільно-правові делікти – цивільні правопорушення. Основна сутність і зміст їх визначаються у Цивільному кодексі України.

Адміністративно-правові делікти (адміністративні правопорушення, адміністративні проступки). Основа – Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Дисциплінарні делікти. Основа – Кодекс законів України про працю.

Кримінально-правові делікти (злочини). Основа – Кримінальний кодекс України.

Таким чином, можна констатувати, що саме через комплексний підхід відбувається формування однієї з підсистем національного законодавства України – комплексної спеціальної галузі інформаційного законодавства. Юридично різноманітний матеріал об'єднується за тематичною або цільовою ознакою, утворюючи науковий субінститут права – інформаційне право.

У зв'язку з інформатизацією управління виникає потреба дослідження ряду правових питань міжгалузевого змісту – цивільного, трудового та адміністративного права.

У цілому дослідження ролі права у забезпеченні використання досягнень науки і техніки в системі органів управління навряд чи можна обмежити теоретико-методологічним оглядом. Це багатоаспектний теоретико-прикладний напрям у системі наукових досліджень, який охоплює багато конкретних галузей правознавства.

Сюди можна віднести такі сфери дослідження:

- публічно-правових норм, регламентуючих державне управління при інформатизації;
- правового становища організацій, що проводять дослідження й розробку організаційно-правового механізму впровадження досягнень науки і техніки у галузі інформатизації;
- формування публічно-правових систем і систематизацію законодавства тощо.

Важливими в цьому плані є й проблеми, які виникають із впливу інформатизації на зміст права.

Однак синтез відносин "інформатизація – управління – право", який розглядається в аспекті галузевого, адміністративно-територіального та локального управління соціальними системами, дає можливість обмежитися виявленням загальних теоретико-методологічних підходів з тим, щоб розглянути конкретні питання взаємозв'язку інформатизації, управління та права.

Такий підхід дає змогу ґрунтовніше й змістовніше з'ясувати об'єктивні можливості та готовність конкретної системи органів управління до використання нових комп'ютерних інформаційних технологій у конкретних сферах її організації та діяльності.

Для ефективного здійснення інформатизації потрібно цілеспрямоване управління на всіх етапах цього процесу – від розробки до реалізації за допомогою відповідних юридичних

методів регулювання. Інакше може виникнути таке соціальне явище, як інформаційний хаос.

Дослідження інформаційного законодавства показує, що воно потребує систематизації, наукового узагальнення надбаного досвіду та удосконалення правового регулювання. У зв'язку з цим у правознавстві визначається наукова дисципліна – інформаційне право.

Впевнено можна сказати, що зараз критична маса норм у формі законів і підзаконних актів, що складають систему інформаційного законодавства (а отже, й інформаційного права) у нашій країні утворює нову, умовно визначену інституцію права – правове регулювання інформатизації. Аналогічно формується правове регулювання і в інших країнах. У науково-практичній літературі окремими авторами пропонується визначення цієї інституції права у категорії "комп'ютерне право" чи "інформатизаційне право".